

Poglejte na številke poleg naslova za dan, ko Vaša naročnina poteče. Skušajte imeti naročnino vedno vnaprej plačano.

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

Telephone: CHelsea 3-1242

Registered as Second Class Matter September 25th, 1940 at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3rd, 1879.

No. 173 — Štev. 173

NEW YORK, THURSDAY, SEPTEMBER 4, 1941 — CETRTEK, 4. SEPTEMBRA, 1941

Volume XLIX. — Letnik XLIX.

Poročilo slovenskega bana Vatikanu

Dr. Natlačen pravi, da vse kaže, da se je Hitler zavzel, da mora biti slovenski narod iztrebljen

Newyorški sodnik Frederick L. Hackenburg je podal častni-karskem poročevalcu newyorškega dnevnika World-Telegram George Witte-ju obširno poročilo o tem, kako kruto postopajo Nemci z našim narodom, posebno pa še s slovensko duhovščino. V newyorškem World-Telegramu je bilo objavljeno naslednje poročilo. Sodnik Hackenburg pravi:

“To je resnični prepis poročila, ki je bilo poslano njegovim svetostim papežu. To objavljam zato, da razkrinkam nesramno hinavščino nacistov, ki trdijo, da se sedaj bore za krščanstvo.”

Poročilo je napisal bivši slovenski ban dr. Marko Natlačen, ko je pobegnil iz po Nemcih zasedenega ozemlja v italijansko ozemlje. Hackenburg pravi, da od tedaj dalje ni ničesar več slišal o dr. Natlačen, nu ter pravi, da je ali mrtve ali pa v koncentracijskem taboru.

Svoje poročilo je dr. Natlačen pisal 18. maja ter se v odlomku glasi:

“Vse, kar se je zgodilo po 10. aprilu do današnjega dne na slovenski zemlji, ki jo zasedle nemške čete in ga upravljaajo nemške civilne oblasti, ima samo en edini namen: Slovenski narod mora biti iztrebljen s tega sveta.”

Ta namen je jasno poudaril nemški voditelj v slovenski Štajerski Franz Steindl, ki je pred 11 meseci objavil, da je prejel od Hitlerja naročilo, da mora deželo “zopet ponemčiti.” Slovenija, izvzemši pokrajino ob avstrijski meji pa nikdar ni bila nemška.

“Že 10. aprila so Nemci pričeli ponemčevati Slovenijo. V Mariboru, ki ima 33.000 prebivalcev, je bilo aretiranih 2000 oseb, največ izobraženec. Aretirani so bili tudi inestni župan, vsi mestni uradniki, sodniki, odvetniki, duhovniki in učitelji. Tudi v drugih krajih je nemška tajna policija Gestapo zaprla vse take ljudi. Hitler je dal ukaz, da mora biti v štirih mesecih v Sloveniji uničena vsa inteligenca.

“Nekateri so bili po 10 dneh izpuščeni, toda bilo jim je naročeno, da naj v pol ure poberejo svoje najpotrebnejše stvari in se naj pripravijo na odhoda. Nato so bili naloženi na tovorne avtomobile in poslani čez mejo na Hrvaško. S seboj

pa so smeli vzeti samo 25 funtov prtljage in 200 dinarjev.

“Veliki petek so nemške oblasti v Mariboru zaprle vse duhovnike. Po deželi so Nemci duhovnike izgnali iz župnišč, ali pa jih odpeljali v zapor. Nemci so tudi zaplenili vse cerkveno premoženje, zaprli šole in samostane po celi Sloveniji. Petokolonisti so popolnoma oplenili veliko semeniško knjižnico v Mariboru. Duhovniki so morali v duhovniških oblekah pometati ceste in nemški vojaki so jih zasramovali.

“V Kranju je 9. maja nek nemški častnik s cigaro v ustih prišel med mašo v cerkev, ne da bi se odkril. Šel je sredi cerkvi proti oltarju z revolverjem v roki. Vstavljal se je pred prvo klopjo ter pričel kričati na duhovnike. Ljudje so odšli iz cerkve.

“Nemški vojaki so slovenskim duhovnikom ukazali opravljati najbolj poniževalna dela, kot čistiti stranišča, popravljati ceste itd. Spati so morali na golih tleh iz cementa in oali jim niso nikake ograde. Mnogi so zboleli, en duhovnik pa je umrl.

“Nemci tudi zelo kruto postopajo s slovenskimi trgovci in industrijalci. Večinoma so jih zaprli in zaplenili njihovo imetje.

“Veliki posestniki so morali podpisati listino, s katero ‘prostovoljno’ prepušča jo svojo lastnino rajhu in se pod smrtno kaznijo zavezali, da se ne bodo nikdar več vrnili na svoj dom. Ko nek lastnik take listine ni hotel podpisati, mu je nemški častnik zagrozil, da bodo njega poslali v Nemčijo, njegovo ženo pa v Srbijo.

“Več sto slovenskih kmet-skih družin je bilo pregnanih z domov, kjer je njihova rodovina živila že več sto let, v njihove domove pa so prišli Nemci. Nekemu kmetu, ki je izročil Nemcem vse svoje premoženje, ni bilo niti dovolj, da bi se enkrat obiskal grob

svoje matere. Neki 81 let stari gostilničarki je nemški vojak dovolil vzeti s seboj samo obleko, ki jo je imela na sebi in 200 dinarjev gotovine.”

Svoje poročilo zaključuje dr. Natlačen naslednje:

“Fuehrer nemškega naroda in države Adolf Hitler je svetočano obljubil, ko se je pričela vojna med Nemčijo in ‘ugoslavijsko’: ‘Proti Slovincem in Hrvatom se ne bomo bojevali. Njim bo prizanešeno.’

“Z žalostjo pa moram poročati, da je postopanje nemških oblasti v zasedenem ozemlju v nasprotju s tem, kar je Hitler tako svečano obljubil.”

To poročilo je iz Slovenije prinesel nek slovenski rojaljub, čegar ime pa ne sme biti objavljeno, ker ima še mnogo soročnikov v Sloveniji.

POMANJKANJE POLJSKIH DELAVCEV

V državi Oregon potrebujejo dvajset tisoč delavcev za obiranje hmelja, pa so jih dobili komaj pet tisoč. — Tovarniški delavci naj bi delali samo pet dni v tovarni, šesti dan pa na polju.

Država Oregon je v prvi vrsti poljedelska država. Do letos ji ni nikdar manjkalo poljskih delavcev, letos je pa tako pomanjkanje, da je pridelavec nevarnosti. Mestno prebivalstvo je bilo pozvana na pomoč, kajti pod streho je treba pravi pridelke, predstavljajoče vrednost deset milijonov dolarjev.

V prvi vrsti je treba rešiti pridelke hmelja, sliv in stročje-ga fižola. Otvoritev šol je bila za cel teden odgojena, da bodo lahko otroci pomagali na poljih in vrtovih. WPA delavci so morali zapustiti svoje običajno delo in oditi na polje. V

zapadnem delu države ljudi niso ti Delavskega praznika niso praznovali. Vse je pospravljalo hmelj.

Letina je izredno dobra. V Marion in Polk okraju potrebujejo dvajset tisoč delavcev za obiranje hmelja, dobili so jih pa samo pet tisoč.

Governor Sprague je pozval vse industrialne delavce, naj delajo samo pet dni na teden v tovarni, šesti dan pa na polju. Mestne ženske in otroke prevažajo brezplačno na deželo in jim dobro plačajo, če hočejo pomagati na polju.

SODELOVANJE MEHIKE Z ZDR. DRŽAV.

Mehiška armada bo sodelovala pri obrambi nedotakljivosti ameriškega kontinenta. — Popoln sporazum z Združenimi državami bo v kratkem dosežen.

V svoji prvi poslanici, ki jo je poslal mehiškemu kongresu, pravi mehiški predsednik Avila Camacho, da je Mehika pripravljena na obrambo ameriškega kontinenta ter da bo v najkrajšem času dosežen popoln sporazum z Združenimi državami. Istočasno je pa opozoril inozemske kapitaliste, ki imajo svoje interese v Mehiki, da se ob mehiška socialna revolucija v sedanji smeri naltaljevala.

Mehiška armada se zdaj reorganizira, ob primernem času bo pa pripravljena braniti nedotakljivost in varnost ameriškega kontinenta. Mehiška vlada ne bo priznala nasilnega zavojevanja nikjer na svetu.

Camacho je obljubil, da bo v najkrajšem času uravnane vse razlike med sosednjima republikama ter da bo uravnava pravična in trajna.

Predvsem gre za odškodnino, ki jo zahtevajo nekatere ameriške družbe za poškodovanje svoje lastnine na mehiških tleh.

Ko je omenil predsednik, da bo Mehika z vsemi silami in sredstvi, ki so ji na razpolago, branila ameriški kontinent pred tujimi zavojevalci, so mu začeli poslanci navdušeno ploskati.

Glede zaprtja mehiških konzulatov je rekel predsednik, da to ni nič drugega kot proti odredba. Mehška vlada je namreč enostavno naročila mehiškemu konzulu v Parizu, naj nemudoma odpotuje.

V zbornici ni bilo nobenega nemškega, italijanskega ali japonskega diplomatičnega zastopnika.

POD VOJAŠKO STRAŽO

Slika, ki je bila skrivaj vtihotapljena iz Slovenije, kaže 6 mariborskih frančiškanskih patrov, ki po trudapolnem delu na cesti počivajo.

(Iz prijaznosti poklonila sodnik Hackenburg in World-Telegram.)

MINISTER DR. KREK O BODOČEM DELOVANJU

(V pondeljkovi številki smo objavili prvo poročilo o intervju, ki ga je imel g. A. Slavko Klemenčič z slovenskim ministrom, dr. Krekom v Londonu. V današnji številki nadaljuje g. Klemenčič svoj intervju.)

“Gospod minister, kako se zamišljate svoje delo?”

“Mislim isto, kar je v svojem govoru naglasil in povedal predsednik vlade g. general Simović: Pod vodstvom Anglije in Amerike in z njihovo pomočjo nadaljujemo boj za svobodo. Gre za osvobodjenje vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev.

“V ta namen se moramo Slovenci celemu svetu dobro predstaviti. Položiti sliko naše domovine, naših meja, naše zgodovine, naše kulture, našega gospodarskega in socialnega življenja, na razloz slehernega kulturnega in političnega delavca. Mi jih moramo prepričati, da smo eden najbolj kulturnih in marljivih narodov sveta. Mali morda po številu, a zanimivi po svojih lastnostih in kakovosti. Važni pa zlasti zaradi gospodarskih in geografskih prilik našega ozemlja.

“Pomnimo, da nas svet ne pozna, ali vsaj bistveno malo pozna; čujmo, delajmo in ne nehajmo, da vse to naoknadimo, da se ne bo zgodilo kot leta 1918, ko so mirovne pogodbe razsekale naše narodno telo kar na tri države in ko je polovica našega naroda pripadla našim dožnim sovražnikom Italijanom in Nemcem.

“Istočasno in z isto vneto moramo seveda delati za osvoboditev vseh Hrvatov in vseh Srbov. Naša skupna u-soda je sedaj blagoslovljena s krvjo skupnih žrtev; vsi trije bratje smo podjarmljeni in zasluženi, vsi smo ponižani in tepeni. Iz skupnega trpljenja naj vzraste vzajemna ljubezn, vzajemni odpor proti našim neprijateljem. Nič tujega nečemo, a svoje hočemo združiti vse, prav vse, v novo veliko skupno državo vseh Južnih Slovanov, ki naj bo taka, da bo vsak v njej imel polno možnost razvijanja, da bo v ponos in srečo ter skupno blagostanje.”

“Ali ste v ta namen že kaj počeli, gospod minister?”
“Da! Delegata slovenskega narodnega vodstva, g. minister Snaj in ravmatelj Zadrzne zveze, g. Gabrovšek potujeta v Ameriko, da tam stopita v stik z voditelji ameriških Slovencev, ter da z njimi vse potrebno uredita. Že v maju mesecu sem razposlal vsem organizacijam, katerih naslove sem vedel, prva navočila in naše zahteve glede bodočih meja slovenskega ozemlja. Sedaj pričakujem poročil, da vidim kak odziv bo imela moja prošnja med brati v Ameriki. Pričakujem najboljše, ker so ameriški Slovenci že itak sami, po svoji inicijativi odlično začeli z delom in poskrbeli s svojim nastopom, da se je slovenska beseda dobro čula. Vse njihove dosedanje nastope v kolikor so mi znani, popolnoma odobravam, hvalen sem jim, ter jih le prosim naj tako nadaljujejo, roko v roki s Srbi in Hrvači.”

SENZACIJA NA DELAVSKI KONVENCIJI

Na letni konvenciji angleške strokovne zveze v Edinburghu je dvignil Jack Tanner, voditelj Amalgamated Engineering unije težke obdolžitve proti članu Churchillovega kabineta, polkovniku T. C. Moore-Brabazonu.

Moore-Brabazon, ki je minister za zrakoplovno produkcijo, je ob neki priliki baje rekel: — Upam, da se bodo Nemci in Rusi medsebojno pobili, nakar bo Anglija zavladata vsej Evropi.

Za Tannerjem se je oglašil Sir Walter Citrine, tajnik angleške strokovno-unijske zveze ter izjavil, da obžaluje, če se je minister res v tem smislu izrazil.

— Da, tako je rekel! — je vzkliknil Tanner.

— Naravnost neverjetno je, — je nadaljeval Walter Citrine, — da more priti taka izjava iz ust člana naše vlade, ko je vendar naš ministrski predsednik Churchill svečano izjavil, da bo Rusija deležna vse pomoči, ki ji jo more Anglija nakloniti.

Proti večer je bilo uradno sporočeno, da je Tanner ministrovo izjavo nedvomno napadno tolmačil.

Mati vrgla otroka skozi okno

27. letna Alice Klein iz Brooklyna, N. Y., je imela pol-letni drugega otroka. Porod je bil izredno težak, in mati je morala še dva meseca po porodu ostati v bolnišnici. Po povratku domov je vedno tožila o hudih bolečinah v glavi. V terek popoldne je stala pri odprtem oknu svojega stanovanja v drugem nadstropju in pestovala otroka. Sosednje pravijo, da ga je naenkrat začela strastno poljubovati, nato je pa zakričala in ga vrgla skozi okno. Otrok je padel na travo in se ni nevarno poškodoval.

Nesrečno mater in dete so zopet odvedli v bolnišnico. Nekemu detektivu je rekla: — Prav dobro vem, kaj sem storila, ne vem pa, zakaj sem storila to.

Mater bodo najbrž poslali v umobolnico.

Suhačke se oglašajo

N a zborovanju Women's Christian Temperance Union je bila sprejeta resolucija, ki zahteva, naj kongres uveljavi postavlo, da bo na vsaki steklenici žganja velik napis ‘Strup!’

Nadalje naj kongres prepo-ve oglašanje alkoholnih pijač v časopisih, po radio in na plakatih.

Za predsednico organizacije je bila že devetih ponovno izvoljena Mrs. Ida B. W. Smith iz Evanston, Ill.

Organizacija se poslužuje iste taktike kakor pred uveljavljenjem prohibicije.

Draga voznja

Pet vojakov v Fort Bragg, North Carolina, je dobilo nedeljski dopust. Prijatelji so in doma iz Monroe, Pa.

Najeli so taksi, ki jih je odpeljal 1250 milj daleč. Za vožnjo so morali plačati \$10, torej toliko kot vsi skupaj v enem mesecu zaslužijo.

Rusi dobro napredujejo

Med Smolenskim in Gome-lom so Rusi popolnoma zlomili nemški odpor. Zadnjih 7 dni ruska armada neprestano napada v bližini Smolenska. Rusi so zopet zavzeli 22 važnih krajev.

Veliko ofenzivo so tudi Rusi pričeli v okolici Pripeškega močvirja. Nemško prodiranje proti Leningradu je bilo vstavljeno. Obrambo Leningrada o-sebno vodi maršal Klementij Vorosilov, ki je zanimal nemško zatrdilo, da se nemška armada že nahaja v predmestjih Leningrada in da je bila prese-kana cesta Leningrad-Moskva.

Nemci ne bodo hranili Rusov

Nemška vlada je naznanila, da Nemčija po nobenem med-narodnem pravu ni obvezana preživljati ruskega prebivalstva v zasedeni Rusiji. Isti vi-ri pravijo, da je dolžnost Anglije in “neke druge države, ki ima velik vpliv na Anglijo,” da pošlje živeče za zasedeno Rusijo v kak pristanišče v Črnem morju.

Nemška okupacijska armada bo samo vzdrževala red, ni ji pa treba ruskega prebivalstva preskrbljevati z živečem.

"GLAS NARODA"

(VOICE OF THE PEOPLE)

Owned and Published by Slavonic Publishing Company, (A Corporation).
Frank S. Baker, President; J. Lajeta, Sec. - Place of Business of the
corporation and address of above officers: 216 WEST 18th STREET,
NEW YORK, N. Y.

48th Year

"Glas Naroda" is issued every day except Saturdays, Sundays
and Holidays.

Subscription Yearly \$6. - Advertisement on Agreement.

Za celo leto velja list za Ameriko in Kanado \$6.-; za pol leta \$3.-;
za štiri leta \$15.-. Za New York za celo leto \$7.-; za pol leta \$3.50.
Za inostranstvo za celo leto \$7.-; za pol leta \$3.50.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvenredno sobot, nedelj in praznikov.

"GLAS NARODA," 216 WEST 18th STREET, NEW YORK, N. Y.
Telephone: CHelsea 2-1242

DVE LETI VOJNE

1. septembra je minilo dve leti izza izbruh druge svetovne vojne. Pred dvajsetimi meseci je Hitlerjevim nasprotnikom slaba predla. Francija je bila zrušena, Angliji je pretel pogin. Prvo leto vojne je treba pripisati Hitlerju v kredit.

O drugem letu vojne se ne more reči, da so zavezniški zmagali. No, tudi Hitler ni zmagal. Napad na sovjetsko Rusijo je Hitlerja razočaral. V Rusiji doživljajo naciji isto kot so doživeli Nemci v prvi svetovni vojni ob reki Maru.

Pravzaprav je pa druga svetovna vojna že mimo "Marne". Proti Nemčiji se snuje nova svetovna zveza, ki bo v kratkem preiskovala svojo moč.

Začetki sedanje vojne segajo v leto 1931, ko je Japonska napadla Mandžurijo. Nemčija, Italija in Japonska so se pripravile na splošen roparski pohod, ki se je začel leta 1935. Zmaga je sledila zmagi, ker so bili nasprotniki osiše brezpupno razcepjeni. Sleherni se je šele takrat zganil, ko so bili njegovi interesi v neposredni nevarnosti.

Zadnji dve leti, posebno pa zadnje leto, se je položaj temeljito izpremenil. Posamezni mudi so se začeli zavestati, da bodo najbrž jutri napadeni, če jih je do danes pustil Hitler v miru. Ta zavest je dala povod protinacijski zvezi.

Večkrat pa človek nehoti stori povsem nekaj drugega kot je nameraval storiti. Eden najbolj priljubljenih Hitlerjevih trikov je odvracati nasprotnikovo pozornost. Tako je na primer naseljal Japonsko v namenu, da obrne pozornost Združenih držav od Evrope na Daljni Iztok. Japonci so pa s svojo bojaželjnostjo povsem nekaj drugega dosegli. Proti Ameriko protestirajo, ker pošilja Rusom opreblence preko Vladivostoka. Namesto, da bi Japonci ustvarili mržnjo med Ameriko in Rusijo, so obe državi še bolj navzeli drugo na drugo. Japonska je šla v svojih zahtevah, predaleč, kajti Amerika se ne bo nikdar odrekla svoji pravici, da sme pošiljati svoje ladje, kamorkoli hoče.

Protinacijska zveza se ni popolnoma zvarjena in najbrž nikdar ne bo. Toda v tretjem letu vojne nudi ta zveza svojim članom velike možnosti za ofenzivo proti Nemčiji, Italiji in Japonski.

Iran in trans-iranska železnica sta v zavezniških rokah. Prihodno pomlad se obeta proti Nemčiji velika ruska ofenziva s pomočjo ameriškega in angleškega vojnega materiala. Angleško vojaštvo se najbrž ne bo borilo na ruskih tleh, zato bo pa angleško-ameriški vojni material igral temveč vlogo. Ameriška vojna produkcija se ni v polnem razmahu, prihodno pomlad bo pa v tem pogledu drugače.

Druga možnost je pritisk na Turčijo, katera je po imenu sicer zaveznica Anglije, če le more, pa gre tudi Nemčiji na roko. Zdaj je Turčija v kleščah. Angleške čete so na jugu v Siriji in Iraku, na severu in vzhodu so pa Rusi.

Tretja možnost je akcija v severnem delu Norveške. Zaukrat se še ne ve, če se smatrajo Angleži in Rusi za dovolj močne, da bi se polastili Narvika ter s tem preprečili dovoz železne rude po morju iz Švedske v Nemčijo. Nemčija ima še druga ležišča železne rude, pa ji manjka izvežbanih delavcev.

Okupacija severnega dela Norveške bi tudi odprla pot do ruskega pristanišča Murmanska ter bi podžgala vojno na "podtalni fronti," katera že zdaj povzroča Hitlerju velike preglavice.

Ta fronta je namreč baš tako važna kot so druge fronte. Prva pomembnejša bitka na tej fronti se je že začela v Franciji. Povod ji je dal ruski odpor - izvali so jo pa angleški in ruski "petokolonci" - pristaši genrala de Gaulle in francoski komunisti.

Prezgodaj bi bilo še govoriti o uspešni protinacijski revoluciji v Franciji ali kje drugod v Evropi, toda vojna za fronto je odločilna za vojno na bojiščih, kjer so v akciji arade, bojne ladje in letala.

Narezan kruh je prepovedano prodajati

V kanadskih pekarijah ni mogoče več kupiti narezanega kruha, pač pa le cele štruce oziroma hlebce.

Vlada je prepovedala prodajo narezanega kruha iz naslednjih razlogov: peki in prodajalci imajo s tem preveč dela, kajti kruh si vsak kupec doma lahko sam razreže; stroji za rezanje kruha porabijo precej električne sile; rezine kruha je treba zaviti v dvojni papir, da ostanejo sveže.

Vse to je po vladnem mnenju brezpotrebna trošnja, kajti vse tozadevno delo in stroške je mogoče porabiti v druge koristnejše namene.

Značilno je, da se vsled tega precej neobičajne odredbe, ki prodaja kruha v Kanadi ni čisto nič zmanjšala.

Iz slovenskih naselbin

MALO RESNICE

Moram priznati, da mi je dal življenje nalogo, da v svojih prostih časih moram početi nekaj drugega kakor pa nič. Zato sem se pred nekaj leti podal v javnost s svojimi dopisi, katere sem pa tam po svoji skromni zmožnosti približal v "Glasu Naroda".

Mora mi pa javnost verjeti, posebno pa newyorški rojaki, kateri me osebno poznajo, da to ne delam zato, da bi pa-el javnost z svojo modrostjo, katera nima trupa, ne glave in ne repa. In pa tudi ne zato, da bi se moje ime na debelo lesketalo v časopisu. Zato se najraje skrivam za svoje začetnice.

Moj namen nikdar ni bil in ne bo, da bi list, posebno kakor je "Glas Naroda", izkoristil v svoje privatne namene, ali pa, da bi v tem imel namen iskati zasluge posameznikov. Moj princip je poštenost, in zato, kako rad vpoštevam in pohvalim, kar je hvale vredno. Posvarim in grajam pa ravno tisto, kar je potrebno, vendar pa ne z namenom, da bi kušam vsvarjati s tem osebno sovraštvo.

Ker sem patriot svojega naroda, me občasno razmere prisilijo, da moram dobro besedo spregovoriti o tistih podpornih in kulturnih ustanovah, in njih voditeljih, kateri v njih trudu in požrtvovalnosti za obstoj in ugled našega javnega življenja v tuji zemlji, zasluzijo veliko več, kakor pa skromno pohvalo v časopisu.

Velikokrat se mi zdi, da me veže moralna dolžnost, da se omeni posameznike, katerim se pripeti kak izvanreden slučaj, ali pa kadar obhajajo svoje življenske obležitice. Saj edino tem potom zamore se obstajati zveza med starimi prijatelji in znanci, katere nas je življenska usoda razkropila po vseh vetrovih.

Zato me v takih primerih jako veseli, ako s tem kaj koristim splošni slovenski javnosti in posameznikom in pa upam, da tudi listu.

Povedati pa moram, da, ko zaidem med prijatelje in znane

ce, da se mi zdi jako neokusno in neprijetno laskavo izražanje o tem: "Se bolj neprijetno" se mi pa zdi, ako me kateri izmed rojakov začne takole ščipati: "Kaj pa za hudiča evedaš! O delaveh bi kaj pil in pa o Rusiji!"

Poleg tega, da sem videl že precejšnji del sveta, v Rusiji še nisem bil in dvomim, da bi me katerikrat pot tja zanesla. Zato, kako malo vem o nji, to se pravi nič, in ker mi ne vem, tudi ne morem kaj napisati o nji.

Kar se pa tiče delavcev, pa tako ali tako vedno pišem o njih. Saj ako kaj govorim o naših ljudeh, so tako ali tako 99% delavci, en odstotek pade na fenehe, za milijonarje pa nobenega ne vem.

Najbolj je pa pogruntal stvarno radikalni brooklynski rojak, ki se pri vsaki priliki tudi jako rad vpoštevam, da pripada družbi "lele in beloga firtoha", zadnji pondeljek pri bari Sloveskega doma v Brooklynu in sicer mi je rekel takole: "Zakaj pa ne pišeš v 'New York Times' ali pa v 'Prosveto', ako kaj veš!"

Da mi ni tako vprašanje zaprlo sapo, bi mi bila pijaca od snela s tisto črešnjako sem jo ravno žvečil, pljusnila -kozi usesa- na moj dragi rojak.

Vse eno pa dragi rojak danes lahko malo bolj premišljeno povem za ta vzrok.

Kar se tiče New York Times, je prvič: da za njega sem še veliko premajhen in tudi nikoli ne bom dorasel za njega. Sicer si pa kruh služim s fizičnim napornost, ne pa s pisanjem. Drugič: kak pomen bi imelo poročilo v New York Times, da je moj 30 letni prijatelj Tone Kern, preteklo nedeljo v družbi svojih prijateljev in znancev kakor tudi njegove srede družine, obhajal 25 letnico, ali srebrni jubilej zakonskega stanu v dvorani Slov. Nar. doma v Brooklynu.

Kakor mi je povedal prijatelj in ožji rojak Vencel Walker, je bilo na tej domači slavnosti toliko vsega, posebno pa neprisilnega veselja, da je bil še drugi dan ves iz sebe. Ker Mr. Kern poznam kakor sam sebe, mu tudi verjamem. Zato mi je žal, da ni slučaj nanesel, da bi bil tudi jaz deležen te slavnosti. Vse eno pa prijatelj Tony, sprejmi moje čestitke k tej pomembni slavnosti in upam, da zdrav in vesel dočakaš zlatoga jubileja.

Tukaj imam tudi veselo poročilo, kar pa po mojem mnenju tudi mislim, da je bolj prikladno za naše ljudi, da ga objavim v slovenskem časopisu, kakor pa v "New York Times", posebno za tiste, kateri so poznali pokojnega Gilbert Potrato, nekdanjega urednika "Glasa Naroda." In sicer, da se je pri njegovem sinu Joe Potrato, ki je zaposlen kot mehanik pri

LJUDSKA KUJARICA

Nejnovjša zbirka narodil za kuhinjo in dom. Cena 50c.

Naročite pri:

KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING COMPANY

Veliki Atlas sveta

Vojnujoči se narodi v Evropi vsvarjajo zgodovino. Svetovni vesti pa ne morete razumno zasledovati brez velikega in zanesljivega zemljevida, kot je naprimer Hammond's New Era Atlas of the World. "Res" boste rekli, "toda po končani vojni zemljevidi, ki so sedaj izdani, ne bodo več dobri." Toda vse drugo je res, kot ta trditev, ako vpoštevamo ta atlas. In tukaj pride poglavitna stvar: Z atlasom boste prejeli izkaznico, s katero boste proti plačilu 25 centov dobili dodatne zemljevide, ki kažejo premenjene meje vseh držav, ki

bodo prizadete vsled mirovne pogodbe, in jih boste prejeli tekom 60 dni po zaključku vojne in ko bodo podpisane mirovne pogodbe. (Listek, ki je treba izpolniti in poslati naravnost na zalagatelja, je v vsakem atlasu.) Ti dodatni zemljevidi vam bodo do zadnje natančnosti izpolnili vaš svetovni zemljevid, ki bo natančno kazal Evropo pred vojno in po vojni v celi knjigi. Ta atlas velja samo \$2.75 za Združene države in \$3.- za Kanado. Ta veliki atlas doblite pri KNJIGARNI "GLAS NARODA", 216 West 18th St., New York.

DEFENSE BOND QUIZ

Vpr. Zakaj naj Amerikanci kupujejo Obrambne bonde in znamke?

Odg.: Med drugimi vzroki so tudi naslednji: To je najlažji način za vsakega državljanu pomagati domovini in hraniti svoj zaslužek; 2. nakup bondov in znamk ne pomaga samo financirati narodne obrambe, temveč tudi preprečuje visoke cene in višanje življenjskih izdatkov.

Vpr.: Ali morem zastaviti Obrambni bond za istovredno bančno posojilo?

Odg.: Ne. Bondi so registrirani in jih ni mogoče prenesti na drugo ime. Izplačani so samo osebi, ki je zapisana na bondu.

Pripomba: Če želite kupiti Defense Bond, pojdite na najbližji poštni urad ali banko, ali pa pišite po pojasnilo na Treasurer of the United States, Washington, D. C.

vega reda pri Pan American Air Lines, oglasila štorklja, in pustila njemu in njegovi simpatični ženi Micki lepo in zdravo hčerko za spomin.

Kakor sem slišal, je vse po sreči in upam, da jo bo prijatelj Joe nančil tako dobro slovenki, kakor je njega naučila njegova mati, seveda z ribniškimi dialektom.

Kar se pa tiče "Prosvete", je pa po mojem mnenju popolnoma vse v redu. "Prosveta" ima svoje prijatelje in dopisnike, kakor vsi drugi listi. Ker se pa tiska v slovenskem jeziku, ji želimo toliko kakor drugim. Vendar pa, kakor sem že rekel, sem samo patrijot, ne pa strankar, zato dvomim, da bi imelo kak pomen, ako bi v ta list poročal, da se prihodno nedeljo vrši pomembna slavnost v slovenski cerkvi sv. Cirila na 8. cesti v New Yorku, in sicer bo bral prvo sv. mašo Rev. Rogan.

Upati je, da bodo prijatelji nevarnostnika, ki bo napravil prvi korak na težko in s trnjem posuto pot, posebno v sedanjih časih, naprtili cerkev do zadnjega kotička, meni pa dali zadostno dobrega gradiva za drugi četrtek.

R. V.

SLAMNIKARICE — večje na moških klobukih, zigzag in malih strojih, stalno delo, visoke cene — pri: GOOD VALUE HAT CO. 19 WEST 4th STREET NEW YORK CITY

Peter Zgaga

Upravičen strah.

Nedavno sem bral, da sta bili dve mestni dekliti na počitnicah v neki starinski hiši v Virginiji. Hiša je stara več sto let, in sedanji lastnik jo je nahitro le za silo popravil, da je kolikor toliko primerna za mestne letoviscearje. Dekleti sta nekega deževnega dne stikali po podstrešju in slučajno odprli velik zaboj, ki je bil med drugo šaro v temnem kotu. V zaboju je bil okostnjak, najbrž last kakšnega podeželskega zdravnika, ki je pred dvajsetimi leti v hiši stanoval. Ob pogledu na čudno najdbo sta se dekleti tako prestrašili, da so ju morali odpeljati v bolnišnico, kjer so jima strokovnjaki ugotovili močno pretresenje živcev.

Ob branju tega poročila sem se spet spomnil zanimivega dogodka, ki se je zgodil pred štiridesetimi ali petdesetimi leti v prelepem ribniškem trgu, ko je iskal Pintarjev Matevž iz Otavice pri ribniškem zdravniku pomoči proti klanju v želodu.

Do svojega šestdesetega leta je bil Matevž zdrav kakor riba, nekega jutra ga je pa v

JUGOSLAVNSKI DAN.

Govemer države New York Herbert H. Lehman je v ponedeljek razglasil za soboto 6. septembra "Yugoslav Day" in je American Friends of Yugoslavia" v New Yorku sporočil, da se bo vdeležil cerkvenega opravila v ruski cerkvi. Ob tej priliki bo tudi slovenska masa ob 10. v slovenski cerkvi na Osmi.

Prejela se bo pričela ob 12.45 v Commodore hotelu na 42. ulici in Lexington Ave. z banketom, za čigar vstopnice je mogoče za \$2.00 naročiti pri Miss Mary Vidosich, care of American Friends of Yugoslavia, 8 West 40th St., New York, N. Y.

Ob 2. pa bo slovenski moški zbor iz New Yorka zapel na radijo postaji WABC (Columbia Broadcasting Co.) ameriško in jugoslovansko himno, nakar se bo bralj Peter II. oglašil iz Londona: Ves program pa bo zelo kratek namreč samo od 2. do 2.30.

Štirje ameriški ribiči kaznovani

Iz Beamingtona v provinci Ontario poročajo, da so bili štirje ameriški ribiči v zaprejeni ribiški čolni ter da so morali trije plačati po sto, eden pa petdeset dolarjev globe. Kazen je bila mlačna, so glasno s strogim ontarijsko postavo, ki prepoveduje brez licence ribariti v tankajšnjem vodu.

KUHARSKA KNJIGA:

Recipes of All Nations

(V angleškem jeziku)

RECEPTI VSEH NARODOV

Stane samo 2.00

Knjiga je trdo vezana in ima 821 strani

Recepti so napisani v angleškem jeziku, ponekod pa so tudi v jeziku naroda, ki mu je kake jed posebno v navadi. Ta knjiga je nekaj posebnega za one, ki se zanimajo za kuhanje in se hočejo v njem čimbolj izvežbati in izpopolniti.

Naročite pri:

KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING CO. 216 West 18th Street New York, N. Y.

želodu nekaj tako strašno vščipilo, da se je revož kar sedel in je bil pri prič ves moker. Bolečina je kmalu ponehala, pa se je še istega dne dvakrat ali trikrat ponovila. Žena mu je skuhala gomilico tavžentroz ter mu trebul z amiko namazala, pa ni nič pomagalo.

Niti brinovce ni pomagal, in kadar slovenskemu človeku niti brinovce ne pomaga, je tuda po zdravnika, po duhovnika ali pa po oba.

Ko ga je ponoči še petkrat prijelo, je sklenil iti v trg k zdravniku. Medpotoma je moral zaradi bolečin dostikrat poživati, vendar je že pred osmo uro potkal na zdravnikova vrata.

Malo ga je skrbelo, kaj in kako bo, kajti svoj živ dan še ni imel z dohtarji opravka.

Gospod se spijo, — mu je rekla stara oskrbnica Neža, — kar notri stopite, ob poldeveh jih bom poklicala. Kar semle notri stopite.

In odpeljala ga je v zdravnikovo ordinacijsko sobo, začela brisati prah in se ni več zmenila zanj.

Matevž se je začel zvedavo razgledovati po sobi. Sredi je bila velika belopregrnjena miza, poleg nje omara z noži, kleščami in žagami, ob stenah pa omare polne knjig in steklenice z raznobarnimi tekočinami.

Na nasprotni steni je bila slika precej rejenege dedca.

To to gotovo dohtar, — je uganil Matevž, — pod sliko je pa stala — Matevža je streslo, pa ne od bolečin — pod sliko je pa stala "smrt".

V ribniški dolini namreč pravijo človeškemu okostju "smrt".

Matevž se je zdelo, da se mu porogljivo reži, češ, kmalu boš moj!

Ubogega Matevža je začel obhajati smrti pot. Skušal je gledati proti oknu, v knjige, steklenice, v strop in na tla, toda pogled mu je nehotu uhajal nazaj k okostnjaku.

Neža je pa mirno in neslišno brisala prah ter se ni niti zmenila za obupanega Matevža.

Da bi baba že vsaj kaj rekla, — je pomislil, — da bi ne bilo tako salamensko tlogčas.

Matevž se ni mogel več namagovati. — Kdo pa je tisti tam? — je vprašal jecljaže, kazeč na okostnjak.

Neža se je ozrla, opazila njegovo kretnjo in mislila, da kaže na zdravnikovo sliko.

O, tisto so pa gospod dohtar, — je malomarno odvrnila in delala dalje.

Matevž pa, ko ga je pičil gad.

Planil je v kvišku in začel iskati vrata.

Pri tem je prevrnil shrambo za instrumente, zaletel se je v omaro s knjigami in steklenicami, pobit nekaj šip in naposled vendarle našel vrata. Ropot je zdrnil zdravnikova vrata.

V prvem undstopju, Planil je izpostelje, pogledal skozi okno in opazil bežčega Matevža, ki mu ga je bila Neža že prej prijavila, ter zaupil za njim.

Poenkaj, takoj bom pri tebi, samo srajco se oblečem. Matevž je slišal te zdravniške besede in kriknil preko vrata: — Ni treba, ni treba! Sem te že prej — le brez srajce videl!

In tekel je proti domu, da so se mu kar iskre kresale pod podplati.

Posliheob ni Matevža nikdar več klado v želodu in je doživel še visoko starost.

Dopisni list podoben in osebnosti ne prejemamo. Dopisni list za četrtično številko naj bode v našem uradu najkasneje v sredo izročil.

Vesti iz slovenskih naselbin

Dopisni list nam vedno dobrodošli, ker zanimajo vse naše čitatelje in se z njimi naši rojaki tako rekoč med seboj pogovarjajo.

NAŠ PRVI OBISK

Ko sem bila pred tremi leti v stari domovini na obisku pri svoji materi v Došenjih Lazih pri Ribnici, sem bila tudi v Sodrži na selmu, kjer je bilo veliko Potočnikov kupaj zbranih, katerim sem prinesla enim darilo, enim pozdrav od njihovih prijateljev. Ko so me vprašali, kaj pa kaj o Travniku, so se vsi naši prijatelji zdravi, sem jim mogla resnično povedati, da nisem bila še pri njih. Obljubila pa sem jim da ob prvi priložnosti bom tudi nje obiskala. Ko sem to željo povedala svojemu možu, ker je bil ravno na počitnicah, je bil tudi on precej pri volji, ker tudi on je veliko že slišal o Travniku, bil pa tudi ni še tam. Hitro je bil tudi domenjeto.

Išla sta pa tudi z nami Mr. John Benčina in Mrs. Frank Mikulich s svojo hčerko Jennie.

Najprvo smo dospeli v Calumet, Mich. To je bila ena največja slovenska naselbina pred leti. Ko so se naši pionirji naselili in prihajali v to deželo, je bilo to mesto zelo na glasu. V-akdo, ki je prišel v to deželo je šel kot domov v Calumet, Mich. Ely, Minn., Tower, ter Mr. Iron, Minn., vspevščo so bili in so še železni rudniki. V Calumetu pa je bakrena ruda.

Ko smo prišli v omenjeno mesto, smo se najprvo postavili pri dobro poznani družini Mr. Butala, ki so stari naseljenci. Mr. Butala je zaposlen pri Insurance kompaniji in je brat Mrs. Benčina, ki se je tudi nahajala tam na počitnicah s svojo hčerko Antoinette. Mr. in Mrs. Butala. Prav lepo se vam zahvaliva za vso postrežbo in prijaznost. Prav zadovoljno smo se med vami počutili. Mr. Butala nas je vzel malo okoli po mestu ter nam pripovedoval, kako živahno je bilo pred leti, ko so bili vsi rudniki in delavci zaposleni. Kako je bilo vse veselo, naj si bo v enem ali v drugem oziru. Sedaj pa na žalost so rudniki skoraj vsi zaprti. Če pa še kak rudnik obratuje pa zaposluje le majhno število delavcev, ker

s prav okusno večerjo. Mr. Knaus je bil ravno na pelju, kjer so s strojem želi oves.

Precej smo postali domači in se podali v pogovor. Kdo bi pa ne postal kar domač pri tako vroči in domači družini. Ko smo malo pogovorili, nam je Mr. Knaus vse razkazal, vsa poslopja, veliko glav živine, velike konje, ki so jih doma odredili, zelo veliko masinerije itd. Prijazna gospodinja je tudi hodila z nami. In ko je mož prenehel pripovedovati o živini, strojih in konjih, nam je pa Mrs. Knaus začela pripovedovati vse, kako so prišli. Kako so bili že večkrat v domovini in kako so pred 22 leti začeli obdelovati gozd in zapuščeno. Prvi so bili v drugem mestu in Mr. Knaus je bil zaposlen z lesom. Želela sta potem oba pripovedovati, da so prišli prvi izmed Slovencev v ta kraj. Prišli so v popoldnem zaraščen gozd. Ena kompanija je postavila neke barake, toliko, da so mogli stanovati, drugo so si morali vse sami zgraditi in preskrbeti. Ko so malo izčistili zemljo ter se udemali, so pisali po druge družine, tako je tam danes 60 družin in je že precej velika slovenska farmarska naselbina.

Imajo svojo posejavnico, dve trgovini, svojo dvorano, kjer se ob sobotah zbirajo in prireja domače zabave. Imajo tudi pravo domačo gostilno in svojo mlekarico, kjer izdelujejo tudi sir. Tako so si te slovenske družine v teh letih vse pridobile. Res je to prava slovenska naselbina.

Mr. Knaus se je pred leti največ bavil z lesom, sedaj se pa tudi z živinorejo. Ima veliko število krav. Tako smo o govedarstvu ter obdelovalni delo pridobili rok. Potem smo šli obiskat še druge farmarje in znanee, ker so vsi v bližini.

Najprvo smo obiskali družino Mikulich. Imajo zelo lepo farmo, zelo veliko busljev koruze in krompirja je posajena, da izgleda kot morje. Zelo veliko krav imajo ter kokoši, tako da je prav lepo. Od tam smo šli v družbi Mr. John Knausa k družinam Mr. in Mrs. Debeljak. Mr. in Mrs. Louis Bartol, Mr. in Mrs. Frank Bartol. Potem smo se odpeljali k Mr. in Mrs. John Bartol, kjer je bila ta čas sama gospodinja doma. Njen mož je delal v gozdu. Tudi tam smo si vse ogledali in videči, da so pridne roke gospodarja in gospodnje na delu.

Potem smo obiskali še naslednje rojake: Mary Tomich, Joe Kordish ter Mr. in Mrs. M. Knaus. To je brat Mr. Knausa, ki ter vas povabimo, da pride

KONVENCIJA AJZ.

Tukaj hočem poročati, kako kolikor trideset "floatov", ali o- se je višila konvencija Ameri- ške Jugoslovanske Zveze na Gilbert, Minn., v nedeljo 24. avgusta. Zborovanje se je pri- čelo ob 9. uri popoldne. Na- vzelih je bilo 230 delegatov iz vse Minnesote. Zborovanje je odprl Mr. John Batnik, pred- sednik Zveze in obenem tudi državni poslanec in tudi naj- mlajši poslanec v Minnesoti, kajti star je šele 30 let in je ze- lo priljubljen pri vseh naro- nostih. Ima lepo bodočnost pred seboj v javnem in politič- nem pogledu. Škoda, da se je odpovedal na tej konvenciji kot predsednik, ker je preveč zaposlen v svoji službi kot učitelja na višji šoli v DuFuth, Minn.

Na tej konvenciji se je spre- jelo več resolucij v korist naši stari domovini, dasiravno je se- daj pod tujevo peto ali za de- želo vsakako pride solnce in ta- ko bo prišlo tudi za našo domo- vino Jugoslavijo. Na tej kon- venciji je prečital pisma glavni predsednik, tudi pismo držav- nega p. od tajnika Sumner Wel- lesa ki daje na znanje, da A- merika zmiraj še priznava Ju- goslavijo kot samostojno drža- vo.

Zvečer ob 7. uri se je vršil banket v Community dvorani v Gilbert. Stolaravnatelj je bil Tomaz Vukelič, ki je vodil izvrstno celi program. Najprej so zapeli "Hej Slovenci" pod vodstvom našega mladega Mr. Viljama Berlina. Na klavir je spremljala Miss Jennie Indi- har. Marsikateremu so se za- rosile oči pri tej pesmi, ko po- mnilimo, kako je tuje zagospo- daril naši rodni Sloveniji. Glavni govornik je bil višji držav- ni sodnik Mr. Harry Paterson. Imel je zelo pomenljiv govor o ameriškem državljanstvu. V slovenskem jeziku je govoril Rev. Schweiger, župnik iz Gil- berta. Je izboren govornik, dasiravno je rojen tukaj, a go- vori izvrstno slovensko in je povdaril, da je ponosen, da je Slovenec in da se tudi drugim ni treba sramovati naše narod- nosti. Bilo je še več drugih go- vornikov, ker bi pa vzele pre- več prostora, naj samo že to o- menim, da je bila zelo impo- zantna pobača popoldne ob 4. uri. Vreme je bilo prav lepo, bilo je okoli trideset godb in o- te k nam. Srčno vas vse po- zdravljamo.

Mr. in Mrs. Ant. Lenič, Mrs. Mikulich in hčerka Jennie, Mr. J. Benčina, Eveleth Minn.

ŠE VEČ POMOČI ZA NOVA-KOV BESEDNJAK.

V teku zadnjih par tednov sem prejela naročila izdanja Novakovega besednjaka v po- moč še od sedelnih društev in krožkov: št. 8, 147, (pet izvo- dov), št. 135, (dva izvoda) št. 197 SSPZ; krožka št. 1. in 2. Napredne Slovence.

Ob tej priložnosti naj se prisr- čno zahvalim vsem zgorajim društvom in obema krožkoma "Naprednih Slovencev" za nji- hovo prijaznost in naklonje- nost upaje, da bodo še vse dru- ge slične naše organizacije sle- dile temu lepemu zgledu kul- turne zavednosti ter nam tako pomagale vsaka po svojih mo- čeh v tem narodnem prizade- vanju, ki je potrebno in korist- no za nas in naše potemtstvo.

Ves denar, ki se nabere v ta namen, se varno nalaga v ban- ko na hranilno vlogo, ki je v- zadnjem času že izdatno nara- stala.

Mrs. Agnes Novak, 2506 N. Clark St. Chicago, Ill.

Defense Savings Bond je mo- žno registrirati na ime otrok, kakor tudi odraslenih.

Kupite Defense Bonds in Stamps!

RAZPRODAJA SLOVENSKE KNJIGE po zmeri ceni

Po 50c zvezek
Andersonove pripovedke za slovensko mladino
Bele noči mali junaki (Dostojevski)
Božji mešniki (Ivan Pregelj)
Filozofska zgodba (Alojz Jirasek)
Gompič in Komarščak (Jul. Zeyer)
Gospod Fridolin Zolna in njegova družina (Fr. Mikulich)
Kazan, voljaj pes (J. O. Curwood)
Kaj se je Maharu sanjalo (V. Koro- lenko)
Na razlitihi polih (Frane Prešer)
Peter Pavel Clavay (Dr. I. Pregelj)
Pravica mladina (Vladimir Levstik)
Sveta noč (Rudolf Vrabl)
Silka Dorian Gray (Oscar Wilde)
Vrne duše v vrtah (Prosper Mirim)
Zapiski iz mrtvega doma (A. M. Dostojevski)

Po 70c zvezek
Do Ohrida in Bitolja (Ivan Mlekic)

Po 75c zvezek
Belfegor (Arthur Bernaud)
Ondran pragozda (James Oliver Cur- wood)
Po stani klobuk (Damir Feigl)
Romantične duše (Ivan Cankar)
Seržant Diavolo (Marcel Priollet)
Želena cesta (Zane Grey)
Zlati Panter (Sinclair Glucio)
Gusar v oblakih (Donald Keyhoe)
Gospodarska sveta (Karl Fidor)
Hektorjev meč (Rene La Bruyere)
Rdeča megla (O. R. Frich)

Po \$1 zvezek
Ugrabljeni milijoni (E. G. Seliger)
Veridicus (Peter Hajetan)
Sivak (E. S. Thompson)
Rudarska balada (Marija Majerjeva)
Prigodbe čebelice Majo (Waldemar Bonsels)
Plavinski otok (Anatole France)
Pisane zgodbe (Janko Kme)
Le življenje za življenje (Ivan Zu- pan)

Po \$1.25 zvezek
Zadnji Mohikanec (J. F. Cooper)
Skrivnostni studenec (Pavel Kofler)

Po \$1.50 zvezek
Zlotin in kazen (E. M. Dostojevski)
Tigrovi zobje (Maurice Kahlau)
Kristof Dimac (Jack London)
Misterija (Gustave le Rouge)
Lucifer (Jean de la Hire)
Ispod Golice (Slavko Savinsek)

Po \$2 zvezek
Frederen (Franco Kildei)

Po \$2.50 zvezek
Višnja repatica (Vl. Levstik)

Naročite pri:
KNJIGARNA SLOVENIC PUBLISHING CO.
216 West 18th Street, New York, N. Y.

40-LETNO PREISKUŠNJO

IMA

AMERIŠKA BRATSKA ZVEZA

AMERICAN FRATERNAL UNION

ELY, MINNESOTA

KI IMA

22,000 članov in dva milijona

in pol dolarjev premoženja.

Organizacija je zanesljiva, nepristranska in zelo priporočljiva zavarovalnica. Zavarujte sebe in svoje otroke pri Ameriški Bratski Zvezi, ki vam nudi poljubno zavarovanje proti boleznim, nesrečam in smrti

Ako je društvo A.B.Z. v vaši nase- llini, vprašajte krajevnega tajnika za pojasnila, če ne, pišite na glavni urad, Ely, Minnesota.

ANGLEŠKI ZRAČNI NAPAD NA NEMČIJO

Angleški letalci skoro vsak dan bombardirajo industrijske kraje v zapadni Nemčiji. Sli- ka nam kaže veliko elektrarno blizu Kolina, ki so jo angleški bombniki skoro popol- noma uničili.

Rojake prosimo, da pošljijo za naročnino, da se poslužujejo UNITED STATES OFFICER, CANADIAN POSTAL MONEY ORDER, ako je vam le priročno

GOSPOD IZ KONOPIŠTA

Napisal: I. WINDER.

79

Vsa presenečenja in prepadena je strela v medaljon. Mahoma je bilo čestitilepni nadvojvodinji vse jasno. Zda je vedela, zakaj nadvojvoda ne zaprosi za hčerkin roko. Vedela je, da njegovi obiski niso namenjeni nelep Mariji Kristini, ampak dvorni dami. Smrtno užajena, globoko razočarana mati je zastokala. Njen ranjeni ponos se je srdito uprl zoper to žalitev. V tem, ko se je tresla od jeze in držala medaljon v drhteči roki, je stopila v sobo Marija Kristina.

"Pridi semkaj," je zaklicala mati. "Tole pogled! Nadvojvoda Franc je pozabil pri nas s vojo uro. Tole nosi pri uri." Devetnajstletna nadvojvodinja je pogledala sliko dvorne dame in rekla, ne da bi trenila z obrazom:

"Že davno vem, da ne prihaja zaradi mene, ampak zaradi Chotkove."

"In tega mi nisi povedala?"

Hči je skomignila z rameni.

Nerazumljiva ravnodušnost mlade princeze, ki ni bila videti ne užaljena ne potrta, je razpalila nadvojvodinjin gnev v razbrzdano besnost. Njen mož, nadvojvoda Friderik je bil na lovskega izleta na enem svojih posestev. V nadvojvodski palači so bili samo obdci, dvorne dame in ostalo osebje.

"Kje je,?" je zaklicala neobzdrana mati.

"Na vrtu, z drugimi dvornimi damami."

Marija Kristina je zaskrbljeno pogledala mater v zaripli obraz in zaprosila:

"Prosim te mama, nikar ji nič ne reci. Ali vsaj ne pred ljudmi!"

Nadvojvodinja je burno ubirala korake. Grofica Chotkova je stala z neko dvorno damo, z ognjskim učiteljem mladih nadvojvodin in z nekimi vrtnarjem pred stopnicami, na vrtni strani palače. Nadvojvodinja se je zapodila proti grofici Chotkovi in kriknila nanjo:

"Ali ve te, kaj ste?"

"Cesarska visokost..." je zajecjala grofica.

"To je nesramnost brez primere!" je kričala nadvojvodinja. "V moji hiši imate snidenja z ljubimcem! Uganjajte svoje umazane pustolovščine drugje, razumete?"

Nerazumne cesarske visokost. Prosimi moram..."

"Ali hočete morda še tajiti? Na srečo imam dokaz tu!"

Razjarjena mati je pobjrla dvorni dami uro z odprtim medaljonom pred oči in zavpila:

"Ali ljubimec nadvojvoda ali ne, meni nič mar. Nemravnega razmerja v svoji hiši ne trpim! Opuščeni ste! Pospravite svoje reči in glejte, da izgine!"

Hropla je od razburjenja. Tudi grofica Chotkova je hropla. Drugi so obzirnili in škodoželjno pobešali glave.

Nadvojvodinja Izabela se je obrnila in z burnimi koraki krenila nazaj v hišo. Grofica Chotkova je s solzami v očeh strmela za njo. Ko se je ozrla, je bila sama. Ostalo so se bili jadrno in tiho porazgubili.

Uro kasneje je sedela opuščena dvorna dama v dunajskem brzem vlaku. Ni ji uspelo, da bi bila na dan svojega prihoda v cesarsko mesto prišla do ljubljene prijateljca. Šele dopoldne mu je mogla opisati, kaj se je zgodilo.

Vedel se je kakor jezen deček. Srdito je teptal z nogami, besno trgati rutico in se hotel odpeljati v Bratislavo, da bi "kaznoval" nadvojvodinjo Izabelo. Venomer je kričal:

"Moram jo kaznovati! Moram jo kaznovati!"

Zofija mu je dala, da se je izdivjal. Vedela je, da njegove togote nihče ne ubroji. Treba ga je bilo pustiti, da se sam unese. Radovala se je njegovega divjanja, njegove berne nerazsodnosti. Mislil, da je zaradi nje tako iz sebe, jo je navdajala s p. nosom in veselo.

Ko ga je prva togota minila, je padel Franc Ferdinand pred močnim dekletom na kolena in zajecjal:

"Kaj bova... kaj nama je storiti?"

Zofija je zajekala. Počasi in očitajoče so ji pozele solze po blelih licih.

"Ne jokaj, ne morem te videti, ja počej," ji je rekel. Zmajala je z glavo. Z raztrgano rutico ji je obrisal solze.

"Pusti," je zahtevala. "Naj bo kakor je. Zda se ne smeš več meniti zame. S prstom bodo kazali za meno. Izginiti moram svest izpred oči. Druge poti zame ni več."

Ta tiha tožba ga je presunila do solz. Zajecjal je: "Prisežem ti: dobim ti zadoščenje. Prisežem ti!"

"Tega ne moreš," je zašepetala in nehala jokati.

"Kar hočem, tudi morem," je odločno dejal. "Dobim ti zadoščenje, pa da se zgodi ne vem kaj! Dobim ti ga, pa da mi je pomoriti vse bratislavsko svojati!"

"To mi ne bi nič pomagalo, Franci. Bodi pameten in ne meni se več zame. Ako poročiš sorodnikom, da nimam z meno ničesar več, ne bodo več dejali škandala. Kot prestolonaslednik ne smeš biti zapleten v škandal. To je glavno. Vse ostalo je postranska stvar. Name nikar ne glej!"

Poskočil je, krenil z dolgimi opotekajočimi se koraki nekajkrat po sobi sem ter tja in spet in spet vzkliznil:

"Dobim ti zadoščenje! Pa da se svet poruši!"

Izegnala je roke in zaprosila:

"Franci, pojdi semkaj!"

Pokleknil je pred njo in ji poljubil roke.

Rekla je: "Franci, biti morava pametna. Slišiš? Pametna bodiva, saj je vse zaman. Zadoščenje mi ne moreš dobiti! Saj se ne moreš oženiti z meno. Habsburški hišni zakon to prepoveduje. Sam veš. Pusti me torej, da izginem in nikar več ne misli nam."

Zadržala je dih. Franc Ferdinand ni smel vedeti, da je napon tega trenutka presegal njene moči. Zamežala je. On ni smel videti, da so se ji oči v slutnji zmage čudno svetile in žarele. Oženiti — beseda je bila izgovorjena.

Klečeči mož se ni ganil. Mar ni bil slišal besede, ki njetniku izročila habsburškega hišnega zakona, nikoli ni bila prišla na misel, besede, ki je odločala o zmagi ali porazu, uresničenju ali odpovedi.

(Nadaljevanje prihodnjik.)

Iz slovenskih nasebin

ODLIČEN SLOVENSKI DIJAK

Danes se je zglasila v našem uredništvu Mrs. Katarina Šuštaršič, 1413 Greene Ave., Brooklyn, N. Y., ter nam prinesla sliko svojega sina, katero tu pri našamo.

Ludvik Šuštaršič

Njen sin Ludvik je letos v juniju dovršil The Cleveland College v Brooklynu z odliko. Bil je eden najboljših učencev v svojem razredu. 29. avgusta t. l. pa se je podal v Glendale, Cal. kjer se je vpisal v Curtis Wright Technical Institute šolo, kjer bo študiral naprej za zrakoplovnega inženirja.

Glendale se nahaja samo 15 milj od Hollywood, Cal. Omenjeni nadbudni mladenič je bil proglašen v letu 1940 za Mr. New York, na Strenght and Health Institutu v New Yorku, kot najbolj pravilno razvit mladenič. Želimo mu obilo uspeha pri sedanjih študijah.

Njegovim staršem pa naše iskreno priznanje.

Na tem mestu sporočamo tudi žalostno novico, namreč, da se je njegov mlajši brat Edward, star 11 let, dne 5. avgusta ponesrečil. Bil je namreč povezan od avtotruka, kateri mu je z omil stopalo na levi nogi. Bil je dva tedna v Wyckoff Heights bolnišnici, sedaj pa se nahaja doma pod zdravniškim nadzorstvom.

Nadalje nam je Mrs. Šuštaršič omenila, da zelo rada prebira kakor njen soprog, članke Mr. Frank Keržeta, kakor tudi Mr. I. Bukovinskega iz Pittsburgha, Pa., kakor tudi seveda Petra Zgagovo kolono, kateremu želimo prej popolno okrevanje. Tudi se jima zelo dopade sedanji roman "Gospod iz Konopišta".

H koncu prav lepo pozdravljata obo Mr. in Mrs. Šuštaršič vse čitatelje "Glasa Naroda" po celi Ameriki in Kanadi.

Ured. "G. N."

BOJAKINJA UMRLA.

Po dolgotrajni bolezni je v soboto dne 30. avgusta preminila Mrs. Ana Kastelic, mati soproge večetnega naročnika "Glasa Naroda" Mr. Johna Hočevarja. Pokojnica je bila rojena dne 1. maja 1854 v Mokronogu na Dolenjskem. V to deželo pa je prišla leta 1920. Stara je bila torej 87 let in štiri mesece. Pokojnica zapušta za: ujočo hčer, omož. Hočevar, 2 vrnika in eno vnukinjo, nekeje v Kaliforniji pa dva sinova in enega vnuka ter več drugih sorodnikov. Pogreb se je vršil po obredih luteranske cerkve v ponedeljek 1. sept. ob 2. uri popoldne iz hiše 224 Miller St. na Pine Hill Cemetery.

Blagi pokojnici bodi lahka ameriška zemlja! Žalujemo ostalim pa moje iskreno sožalje.

K. Strniša,
Gowanda, N. Y.

BOLGARJE VRGEL PRVO BOMBO IZ LETALA.

Mož, ki je vrgel prvo letalsko bombo na sovražnika, je Bolgar, sedanjji polkovnik Radul Milkov. Mož je star že 75 let, pa se še vedno navdušuje za letalstvo. Vojno ministrstvo ga je poslal leta 1912 v Berlin, da bi postal pilot. 22. sept. istega leta je položil letalski izpit, 10. oktobra je izbruhnila balkanska vojna proti Turčiji. Milkov je takoj zapustil Nemčijo ter s svojim mehanikom Karolevom in dvesti novimi letali je prišel v Bolgarijo.

Bolgarska vojka je imela takrat med vsemi balkanskimi državami najmočnejšo letalstvo, obstoječe iz 10 letal. Bolgarski letalci so bili razdeljeni v tri skupine. Prva skupina pod vodstvom Milkova, je bila določena za napad na Drinopol, druga skupina naj bi se udeležila obkolitve trdnjave, in doseglja čimprej Četalsko linijo pred Carigradom, tretja naj bi navalila na Galipoli. 16 oktobra 1912 je dobil Milkov, takrat še podporočnik II. armade, povelje, naj pregleda sovražnikove pozicije v Drinopolu in okolici.

"Dvignili smo se ob 9. zjutraj," je pripovedoval Milkov. "Pred seboj sem imel dve orumeneli rishi, na katerih se je jasno videl slaboten dvokrilnik in podrobnosti njegove primitivne konstrukcije. Moj opazovalec Tarakšijev je vzel s seboj dve mali ruski bombi, nazvani "gelgar." Nameravala sva ju vreči na sovražnika.

"Takrat pa nisva prišla do tega. Letela sva v višini 800 m. v višini kot merazumljiv čudež v očeh vojakov in civilnih prebivalcev, ki take brneče ptice še nikoli niso videli. V bližini kolodvora sva videla, kako vlečejo turški vojaki dva topa. Spustila sva se tako nizko, da sva jasno videla, vitke minarete mošej. Ljudje so stali na ulicah in midva sva jim žugala s pestmi. Za mestom sta počivala dva polka na travnikih.

Lepa knjiga je kulturna poslastica; odprimo ji vrata v naše domove, odprimo ji srce... (Finkgar)

ŽIVI VIRI

Spisal IVAN MATIČIČ

Knjiga je svojevrsten pojav v slovenski književnosti, kajti v nji je v trinajstih dolgih poglavjih opisanih trinajst rodov slovenskega naroda od davnih početkov v starem slovstvu do današnjega dne. Knjiga je verno zrcalo našega življenja in trpljenja, in kdor jo prebere bo vedel o Slovencih več kot mu more nuditi katerikoli naše zgodovinsko delo.

DED — Je ZEMLJO strelil, zoral
OČE — Je posejal in gledal bujno njeno rast
SIN — Je zoral med težkim klasjem
VNUK — Se je dvignil proti besu novega časa.

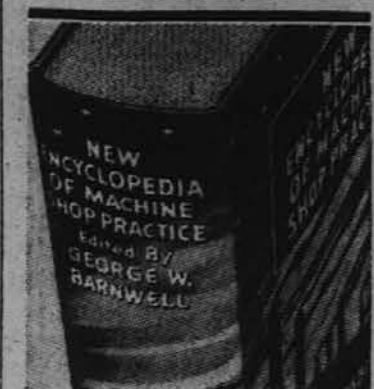
13 POGAVLJ — 413 STRANI
V PLATNU VEZANO

Cena \$2. Poština plačana

Avtor knjige je IVAN MATIČIČ, ki je spisal splošno znano knjigo — NA KRVAVIH POLJANAH

KNJIGARNA "Glas Naroda"

216 WEST 18th STREET NEW YORK, N. Y.

Ameriški vojni program zahteva zelo veliko število izvežbanih mehanikov. Za vsakega mladeniča se sedaj nudi najlepša priložnost, da pri tem pomaga svoji domovini. Poleg tega pa bo tudi dobival največjo plačo zadnjih let. Podlaga za mehanično znanje si morete dobiti s knjigo NEW ENCYCLOPEDIA of MACHINE SHOP PRACTICE (v angleščini.) Ta velika knjiga popisuje in v slikah pokaže temeljna dela mehanike. Razloži vse natančno, kar mora znati najboljši mehanik; pojasnjuje uporabo vsakega stroja, orodja in meril. Pouči vas, kako je treba uporabiti načrte (blue prints) ter vam tudi daje mnogo računskih tabel, da morete pospešiti svoje delo. Ne glede na to, ali ste šele početnik, ali pa že izkušen mehanik, vam bo ta knjiga zelo koristna in mnogo vredna. — 1000 slik in risb. 576 strani, trdo vezana knjiga stane samo \$1.98.

Poštino plačamo mi. Naročite pri KNJIGARNI GLAS NARODA, 216 W. 18th Street, New York City.

To velevažno tehnično knjigo je spisal znani profesor na Stevens Institute of Technology, George W. Barnwell. — Ker ne vemo, ako nam bo mogoče vsem naročnikom, ki želijo to knjigo, vstreči, pošljite svoje naročilo še danes. Knjiga je ravno izšla in povpraševanje po njej je ogromno.

ADVERTISE IN "GLAS NARODA"

Poučni spisi

ANGLJSKO SLOVENSKO BERILO. Sestavil dr. F. J. Kern. Vezano. Cena \$2.00	ODKRITJE AMERIKE, spisal dr. MAJAN. Trije deli: 162, 141, 133 strani. Cena vsakega ves poljuden in natančen opis odkritja novega sveta. Spis se čita kakor zanimiva povest ter je sestavljen po najboljših virih. Cena 50c
BODOČI DRŽAVLJANI naj naredijo knjico: "How to become a citizen of the United States". V tej knjigi so vsi pojasnili in skratni za naseljen. Cena 35c	DOMAČI ŽIVINOZDRAVNIK, spisal Franjo Dular. 278 strani. Cena trda vez \$1.50
Zelo koristna knjiga za vsakega živinorejca; opis raznih boleznih in zdravljenje; slika. GOVEDOREJA. Spisal dr. J. J. J. 163 strani. 8 slik. Cena \$1.—	FRAKTIČNI RAČUNAR. Trda vez. 201 str... Priročna knjilica, ki vsebuje vse, kar je pri nakupu in prodaji potrebno. Cena 75c
KNJIGA O DOSTOJNEM VEDENJU. 111 strani. Cena 50c	PROBLEMI SODOBNE FILOZOFIJE. Spisal dr. F. Veber. 341 strani. Knjigo toplo priporočamo vsakomur, ki se boče seznaniti s glavnimi črtami sodobne filozofije. Cena .50c
MLIKARSTVO. Spisal Anton Pavc. 8 slikami. 168 strani. Knjiga za mlekarje in ljubitelje mlekarstva sploh. Cena .50c	SLOVENSKO-NEMŠKI SLOVAR. Sestavil Dr. F. Bradac. — 625 strani. Cena \$1.50
NAJVEČJI SPISOVNIK. — 156 strani. Cena .50c	UMNI ČEBELAR. Spisal Frank Lammeyer. 163 strani. Cena \$1.—
NAŠE ŠKODLJIVE ŽIVALI v FODBI in SESEDI. Opisal Fran Brjavac. 224 strani. Broš. Cena .25c	VELIKI SLOVENSKI SPISOVNIK. Sestavil H. Podkrajšek. — 437 strani. Cena \$1.—
OBSTOJENJE KNJIGOVODSTVO. 258 strani. Vez... Knjiga je namenjena v prvi vrsti na stavbno, umetno in strojno knjigovodstvo ter poslovodstvo. Cena \$1.—	ZDRAVILNA ŽELISA. 62 strani. Cena .25c

Naročite pri:

Slovenic Publishing Company
216 W. 18th Street
New York, N. Y.